

Ten opzichte hiervan schiet het voor ons liggende eerste deel der Monumenten beschrijving ¹⁾ wel eenigszins te kort.

Gelukkig handelt het over een gedeelte van ons land, dat in de schilderkunst geen rol van beteekenis heeft gespeeld. Het is daarom, dat ik er hier de aandacht op vestig. Immers de mogelijkheid bestaat, dat in de leemte voorzien wordt tegen den tijd, dat streken aan de beurt komen, waar de schilderkunst een grootere plaats inneemt.

Ik zal mijne meening met een aantal voorbeelden staven. Zij zijn alleen gemaakt met het boek vóór mij. Bij inspectie in locis zouden zij, naar ik vermoed, nog wel te vermeerderen zijn.

De teekeningen op blz. 28, 30, 34 naar het kasteel te Breda heeten in het onderschrift »vermoedelijk van Josua de Grave.» Dit is zeer voorzichtig uitgedrukt, maar wel wat al te voorzichtig. Voor zoover men van een niet gemerkt of niet op andere wijze volkomen zeker gedocumenteerd kunstwerk een attributie geven kan, kan men dit van deze teekeningen: zij zijn stellig van Josua de Grave, even zeker als bijv. de Saul en David van Rembrandt of het portret van Olycan van Frans Hals is. Ieder die iets van dezen karakteristieken teekenaar gezien heeft, moet hem terstond herkennen. Indien niet aan de wijze van teekenen dan toch reeds aan zijn eigenaardig handschrift op de teekening van blz. 28: »aen 't Casteel tot Breda, d. $\frac{9}{12}$ 1685.»

Plaat VIII draagt tot onderschrift: »De Grootte Kerk te Breda naar eene teekening van 1630.»

Ook hier kan ieder, die niet geheel en al een vreemdeling is in de ontwikkeling onzer kunst en meer bepaaldelijk onzer architectuurschilderkunst, op den eersten blik zien, dat deze teekening met haar clair-obscur, hare sterk geprononceerde verdeeling van licht en schaduw, onmogelijk van 1630 kan zijn. Had men hier toen reeds oog voor gehad, dan ware het optreden van Rembrandt niet meer noodig geweest. — In werkelijkheid is deze, in bruine »Bisschops-inkt» uitgevoerde teekening, òf het werk van Jan de Bisschop, òf waarschijnlijker een copie daarnaar, bijv. door Rademaker. Tertium non datur.

Aan dezen Jan de Bisschop wordt op blz. 67 het geboortejaar 1646 en het sterfjaar 1686 gegeven, op voetspoor van Houbraken, die zelfs nog door Wurzbach wordt afgeschreven. Toch zijn er bijv. in Teijlers Museum teekeningen van 1651 en 1652 van hem, die dit geboortejaar onmogelijk maken, en kan men in den Katalogus dier verzameling lezen, dat hij in 1628 of '29 geboren werd, een feit, dat reeds gebleken is in 1875, toen het Leidsche studentenalbum werd uitgegeven. Immers de Bisschop was Advocaat en Mr. in de rechten; hij studeerde te Leiden en werd 12 Maart 1649 aldaar als student ingeschreven als »Johannes Episcopus Amstelodamensis» 20 jaar oud, jurist, dus tusschen 13 Maart 1628 en 12 Maart 1629 geboren.

Ook de opgave van zijn sterfjaar 1686 is glad mis. Sinds 1885, toen als bijlage bij Oud-Holland het dagboek van Constantijn Huygens verscheen, weten wij, dat

1) De voormalige Baronie van Breda door Jan Kalf.